

Den folkevalgte báltaler og nationalchauvinismen

OLE WICH

Tórshavn

Som vanligt tog jeg mig en tur i byen lørdag aften for at drikke et par øl og sludre med folk. "Tór" fra Føroya Bjór er favoritten i disse dage. Det er en vel-smagende øl med en smuk etikette. Tórshavn er en fin værtshusby, fordi der på de fleste steder i nattelivet er et bredt mix af aldersgrupper og de aller-fleste gæster har lyst til snak, sjov og godt samvær på tværs af alt. På grund af byrådets arrangement Tórsfagnaður 2009 denne lørdag var der et livligt byliv.

Jeg endte i Havnar Klubbi, der med sin højt-liggende altan har en ekstra sommercharme, når man i godt vejr udendørs kan nyde sin øl og det fantastiske sceneri, mens solen står op over hoved-staden og al dens livlige leben på Tinghúsvegurin nedenunder.

En tale fra fortiden

Og snak blev det til, et byrådsmedlem fra Tórs-havnar Býráð kom hen til mig og spurgte om jeg havde været i Sandagerði før på aftenen. Nej, det havde jeg ikke. Så han fortalte mig nu, at han havde holdt báltale derude om "mál og søga" og han pointerede nu overfor mig, det vigtige i, at være be-vidst om disse emner. Hvorfor han lige vælger mig til at deklare emneindholdet af sin optræden foran folke-mængden i Sandagerði, kan jeg kun gisne om. Jeg havde dog allerede da en fornemmelse af, hvor det bar hen. Jeg svarede ærligt, at jeg synes nu at fremtiden var langt mere interessant og at historien jo er en konstruktion, som man kan og skal stille spørgsmålstejn ved.

Dette var nok ikke lige det, den stolte báltaler havde forventet at høre. Han fortsætter lettere fortørnet med sine argumentationer og bevæger sig nu ind på Tórshavn bys historie, trækker mig hen til rækværket på Havnar Klubbis altan og peger ned over Tinghusvegur og begynder at snakke om "ein smátta í Hoyvík", som de fire huse på Tinghúsvegur er udsprunget fra og, så vidt jeg kunne forstå, havde hans slægt forbindelse til dette områdes udvikling. Jeg svarer igen, at historie jo ikke er så interessant som fremtiden og det for mig er langt mere spændende, hvad der skal ske med byen Tórs-havn fremover.

Dette siger jeg, fordi det hænger mig ud af halsen, at historie, fortid og slægt altid skal trækkes frem og have så meget at sige i bevidstheden på folk. Det forhindrer efter min mening behandlingen af mange problemer, både i byen og hele det færøske samfund. Især mener jeg, at det mærkeligt, når folkevalgte fokuserer så meget på fortiden. De skal jo tilrette-lægge vores fælles fremtid.

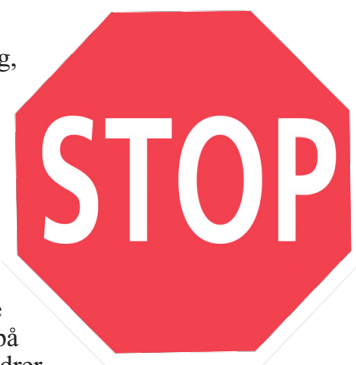
Tinghúsvegur og min historie

For at imødegå min modparts hovedinteresse forsøgte jeg så alligevel at fortælle ham, at jeg faktisk har været en del af Tinghúsvegur historie i 1980-erne, men nej. Jeg står her over for en mand, der nok ved, hvad jeg ved, og især hvad jeg ikke ved. Han bliver ved med sin belæren og udbryder tilsidst, mens han peger på mig med en dirrende pegefinger: "Les Tórs-havnar býarsøga!" Som om at den skulle kunne give svar på alt.

En passant, og for at tilfredsstille andre interesserede i Tórshavns og Tinghúsvegurs historie, kan jeg så lige nævne, at jeg faktisk var den sidste person, der boede i Funningsstova imellem Losjan og Knud Lambas hus. Det var dengang i midtfirserne, da Tinghúsvegur var hovedåren i Tórshavns pulserende natteliv. Begge husene, Funningsstova og Knud Lambas hus, blev i det hektiske firserboom solgt til Føroya Sparekassi til nedrivning, så sparekassen kunne bygge den mis-lykkede og ekstremt dyre kontorglaskasse, der nu skæmmer området neden for Uppistova.

Jeg pointerede dengang overfor Sparikassin, at Funningsstova var et hus i udmærket stand og havde historisk værdi og at de burde få det flyttet til et andet sted i byen, i stedet for at ødelægge det. Det var naturligvis, som at tale for døve øren. Kun træerne blev bevaret, resten tog en Brøyt.

Fra Lambahuset reddede jeg et par genstande, efter at familien havde hentet de ting, de kunne bruge. En bekendt, der var ved at bygge hus på det tidspunkt, hjalp jeg med at afmontere de fine gamle fyldnings-døre. Disse døre er i brug endnu i det hus og tillige står der i husets køkken en

fin gammel rustik seng fra Lambahuset og fungerer som køkkenbriks. Sågar dansk øl på flaske, mindst 30 år gammel, fandt jeg. Det har jeg endnu.

Jeg fandt også nogle fine gamle platter fra Bing og Grøndal. De hænger i et andet hus her i Tórshavn.

En solid brun-ådreth kommode med fire skuffer tog jeg selv til mig og den indeholdt sin helt egen historie: Knud Lambas kone Anna var i sin unge dage elev på Suhrs husholdningsskole i København, som mange andre unge piger fra det thors-havnske borgerskab. I den nederste skuffe lå papirer og alle hendes eleverbejder fra husholdningsskolen, forskellige slags broderier, kniplinger og andet sytøj. Jeg samlede omhyggeligt det hele sammen og af-leverede på Føroya Forn-

minnissavn, hvor Nikolina Beder bragte orden i materialet med vanlig omhu. Det ligger Annas eleverbejde nu derude på magasinet til eftertiden og viser et eksempel på, hvad en datter af borgerskabet i Tórshavn skulle kunne i begyndelsen af sidste århundrede. En lille del af Tórshavns varierede historie undgik dermed lossepladsens ovn.

I anden skuffe fra oven lå en par skræddersyede bukser og vest af god kvalitet i mørkt klæde. De passede mig begge fint, så det endte med jeg blev gift i Knud Lambas skæddersyede tøj. Jeg har dem endnu og når jeg ind-leverer dem til rens på Ruba, roser de altid kvaliteten af det gode engelske stof. Som en levende del af Tórshavns historie holder jeg Knud Lambas bukser gående, når lejlighed byder sig.

Gemt på kom-modens bund under den nederste kommodeskuffe lå en stak kærestebreve skrevet til Anna fra før Knud kom ind i billedet, men det er en helt anden historie.

Sådan en dansker!

Alt dette forsøgte jeg, at begynde på at fortælle den åbenbart historie-interesserede, men nu noget ophidsede byråds-politiker, og han afbryder mig fornærmet: "Der skal ikke komme sådan en dansker og fortælle mig om min by". Jeg repli-cerede, at det jo er lige så meget min by som hans, hvorefter han karakteriserede mig som "Idiot!". Det var helt tydeligt, at jeg ikke måtte have en selvstændig mening og min tilstedeværelse var efter hans mening på tålt ophold. Nu var vi blevet så højrostedede, at andre kom til og vores diskussion endte så dér.

Så slutter festen

Nu går jeg egentlig ikke ind for at eksponere folks vrøvlerier i festligt lag og når de har fået et par øl bag vesten. Det er vigtigt, at vi giver hinanden rum til at være forskellige i forskellige situationer, uden at blive holdt ansvarlig for

ethvert pip, man giver.

Der er imidlertid nogle situationer, der har det med at gentage sig, når vi færinger med udenlandsk oprindelse kommer i festligt lag. Det er ret trættende og eksemplet, som her er nævnt, er sørgeligt almindeligt.

Jeg er så tilpas hårdhudet gennem mange års intensiv træning, at jeg ikke lader mig påvirke af den slags vrøvl, men jeg er jo ikke den eneste, der oplever disse bagholdsangreb fra "rigtige" færinger, der med udgangspunkt i færøsk afstamning og historie, i deres vildfarelse mener, at de har ret til at definere omfanget af andre sam-fundsborgeres ret til at have en egen mening og ret til ytre sig. Der er andre i min situation, der kan blive såret af disse meningsløse angreb, ligesom jeg blev i begyndelsen.

At denne vildfarelse oven i købet skal komme fra en mand, der er folke-valgt, er jo endnu mere paradoksal, eftersom at min demokratiske stemme til byrådsvalget, så vidt jeg da ved, gælder lige så meget som alle andres.

Man kan oven i købet argumentere for, at jeg er en mere anvendelig færinger end aftenens báltaler, fordi jeg for længe siden har indset nødvendigheden af at fokusere på Føroyars fremtid, uden at lade fortidens forsteninger begrænse visionerne, og fordi at jeg som aktiv samfundsborgers handler efter min overbevisning og bidrager aktivt til den diskussion, der skal udvikle landet ind i fremtiden.

Nu er det jo som sagt ikke første gang, at jeg møder en sådan ekskluderende type, der med udgangspunkt i en fastlåst stereotypisk opfattelse af min person og min baggrund skal diktere, hvad jeg skal mene og gøre. Nu synes jeg imidlertid, at det er på tide at sige stop. Festen og forhånelsen slutter her. Det er nødvendigt at eksponere galskaben, så den kan stoppe.

Tjóðveldi og nationalchauvinisme

Uden at jeg partout skal være efter loysingar-folk, bare fordi ét enkelt uheldigt element udøver nationalchauvinisme, så må jeg desværre sige at disse folk er overrepræsenteret i den strøm af lignende tilfælde, jeg har oplevet gennem de snart 35 år jeg har haft min gang og mit ophold på Færøerne.

Jeg har på kjak.org ofte diskuteret denne form for

færøsk national-chauvinisme, også med formanden Hogni Hoydal, der har kritiseret mig for at hæfte dette problem på Tjóðveldi, for, som han rigtigt nok påpeger, er der i partiets program ikke belæg for en sådan adfærd. Det har han ret i, jeg kender og anerkender Tjóðveldis klare teoretiske holdning til ligeret og rummelighed i det færøske samfund. Men med udgangspunkt i det konkrete tilfælde og mange andre, er det efter min opfattelse som om, at disse nymodens partiidealer i praksis siver uendeligt langsomt ned til den mere konservative og tung-nemme del af medlemmerne. Disse betjener sig nemlig stadig af en gammel retorik, der er forkastelig og unfair overfor de mange færinger af udenlandsk oprindelse.

Vis bagstræberne ud på udskiftningsbænken

Der er 237 tjóðveldis-vælgere, der har bidraget med deres kryds til at sikre denne politiker plads i byrådet og dermed givet ham den ærefulde mulighed at ytre sig foran folke-mængden i Sandagerði ved midsommer. Disse vælgere vil jeg bede om at de overvejer alvorligt til næste valg, at placere deres tjóðveldiskryds ved en mere moderne kandidat, der forstår nødvendigheden af at arbejde for et rummeligt Føroyar i fremtiden, med reelt lige rettigheder for alle borgere.

Så husk, ingen kryds ved bagstræberen. Der er ikke brug for politikere, der med hang til gammel ekskluderende national-romantik vandrager baglæns ind i fremtiden, med øjnene stift fokuseret på fortidens såkaldte fortræffeligheder, mens de piller sig i slægtsnavlen med traditionel iver.

Det er jo ikke formålstjenligt, at sådanne bagstræbere opdeler befolkningen i de "rigtige" borgere med korrekt oprindelse og afstamning, og så i andenrangsborgere med beskårne rettigheder til at ytre sig og til at virke i det færøske samfund.

Det må selv et mindre tænksomt byrådsmedlem kunne forstå, især hvis han får en tænkepause på udskiftningsbænken fra et folkevalgt byråd, der har en kollektiv demokratisk pligt til også at anerkende mine rettigheder.

20-6-09